

INHOUD

1. Redactioneel
2. Signaleringsprotocol en overbruggingsplan voor kinderen met overgewicht
2. Hartstikke Leuk
3. Samenvatting presentatie congres 100 jaar schoolarts
3. Overgewicht; Kwestie van Lokale Coördinatie
4. Kids, Kilo's en cijfers
4. Preventiecentrum Overgewicht Zwolle
4. Congresagenda
5. Expertmeeting Overgewicht in de JGZ
5. Convenant Overgewicht

REDACTIONEEL

Dit is het 1e nummer van de Nieuwsbrief KCO. Het is kosteloos en zal om de 3 maanden uitkomen met informatie over overgewicht. Het is bestemd voor regionale en lokale professionals die zich bezighouden met dit belangrijke volksgezondheidsproblemen. In de Nieuwsbrief KCO zult u informatie aantreffen over: belangrijke recente binnenlandse en buitenlandse publicaties en rapporten, veelbelovende projecten, en een actueel overzicht van congressen en andere landelijke activiteiten. Het zal geen nieuws uit de media bevatten, omdat dit nieuws wekelijks op de website wordt bijgehouden onder de rubriek "Nieuws". In deze eerste nieuwsbrief wordt aandacht besteed aan het onlangs ontwikkelde signaleringsprotocol om overgewicht bij kinderen en adolescenten uniform te signaleren in de praktijk. Dit signaleringsprotocol is ook te downloaden via de website van het KCO (www.overgewicht.org).

Het overbruggingsplan dat als preventieprogramma kan worden inge-

zet nadat overgewicht bij kinderen is gesignaleerd is in de laatste fase van ontwikkeling en vindt u nog niet in deze nieuwsbrief, maar ongetwijfeld in de volgende. Vanaf mei/juni zal dit plan gedownload kunnen worden van onze website, dus houd het in de gaten! Daarnaast vindt u een kort verslag van de zeer succesvolle expertmeeting: "Overgewicht binnen de JGZ" welke in januari jl. is gehouden. Hier werden nog meer en beter uitgewerkte projecten gepresenteerd dan op de eerste meeting in oktober 2003.

Verder treft u informatie aan over interessante, lopende projecten (PROMIS, Kids, Kilo's en Kijkcijfers, Hartstikke Leuk en Kids for Fit), een bericht van het ministerie van VWS en van een tweetal organisaties: het NIGZ en Preventiecentrum Overgewicht Zwolle.

De Nieuwsbrief KCO is een uitgave van het Kenniscentrum Overgewicht in samenwerking met het Platform van het KCO en het ministerie van VWS.

DOELSTELLING

Het Kenniscentrum Overgewicht bundelt, ontsluit en categoriseert naar prioriteit de kennis die er is. Van deze informatie kunnen vervolgens alle organisaties die met overgewicht bezig zijn, de zorgverleners en media gebruikmaken. Het Kenniscentrum is naast een centrum waar informatie verzameld wordt een vraagbaak voor preventie medewerkers en hulpverleners en een informatiepunt voor vragen en informatie van bijvoorbeeld de media. Bovendien ondersteunt het Kenniscentrum Overgewicht het ministerie van VWS met het ontwikkelen van beleid op het gebied van overgewicht.

Signaleringsprotocol en overbruggingsplan voor kinderen met overgewicht

Het aantal kinderen neemt met overgewicht snel toe. Overgewicht leidt tot gezondheidsklachten, waarvan het ontstaan van diabetes type 2 bij jeugdigen de belangrijkste is. Daarnaast leidt overgewicht tot chronische ziekten en psychosociale en maatschappelijke problemen. Van de Jeugdgezondheidszorg wordt een belangrijke bijdrage verwacht. Het is tijd voor actie.

Kinderen worden op gezette tijden gewogen en gemeten in de jeugdgezondheidszorg (JGZ). De JGZ heeft een bereik van 95%. Om wat aan het overgewicht van individuele kinderen te kunnen doen. Hiertoe is het signaleringsprotocol ontwikkeld, waarbij gebruik gemaakt wordt van de BMI (gewicht in kg/lengte in m²). BMI is de best haalbare methode (betrouwbaarheid, uitvoerbaarheid en kindvriendelijkheid) om overgewicht in de JGZ vast te stellen. BMI bepaling is alleen nodig voor kinderen waarbij het gewicht t.o.v de lengte >+1SDS ligt.

In twijfelgevallen of er overgewicht bestaat of niet, kan naast het bepalen van de BMI gebruik worden gemaakt van de klinische blik. Hierbij wordt in het

oordeel etniciteit, puberteitsstadium, bouw en vetverdeling meegewogen.

Signalering zonder behandeling is ongewenst. Daarom wordt momenteel onderzoek gedaan naar een evidence based methode om overgewicht tegen te gaan. Totdat deze methode is ontwikkeld, kan gebruikgemaakt worden van het overbruggingsplan, een practice based plan, voor de JGZ. In dit plan voor secundaire preventie vindt begeleiding plaats in samenspraak met en na motiveering van de ouders (of adolescent zelf).

Hierbij wordt ingezet op een of meerdere keuzen uit vier aandachtspunten: minder TV kijken, meer buitenspelen en bewegen, minder gezoete dranken en meer ontbijten. Deze aangrijpingspunten zijn veelbelovend bij de bestrijding van overgewicht, zijn onschadelijk en hebben alle een gezondheidsbevorderend neveneffect. Daarnaast kunnen deze punten samen met het geven van borstvoeding gebruikt worden als aandachtspunten voor de primaire preventie.

Meer informatie staat op de website.

Hartstikke Leuk

Het project Hartstikke leuk is een initiatief van de gemeente Spijkenisse en wordt dit schooljaar voor de zevende keer door de GGD Zuidhollandse Eilanden en de gemeente Spijkenisse uitgevoerd op 20 basisscholen.

Het doel is om kinderen uit groep 7 en 8 te stimuleren een actieve en gezonde leefstijl te behouden of te ontwikkelen en een goede basis mee te geven voor het voortgezet onderwijs. In een speelse combinatie van amusement, sport, educatie en lekker eten krijgen de leerlingen informatie over de voordelen van bewegen en gezonde voeding.

Het project bestaat uit de volgende activiteiten: introductiebijeenkomst voor docenten, gezamenlijk ontbijt voor ouders en leerlingen op school, sportclinics, een lespakket met lesmodules over voeding en bewegen (Kies voor hart en sport en Voeding, De beste basis en Help, waar blijft mijn eten), een prijsvraag en een sportinstuif.

Het draaiboek Kies voor een goed ontbijt, voor het organiseren van een ontbijt in de klas is te koop bij de GGD Zuidhollandse Eilanden voor € 23,-

Meer informatie:

Edith Hobbel
tel. 0181-65 24 55
edith.hobbel@ggd-zhe.nl

Samenvatting presentatie congres 100 jaar schoolarts

PROMIS: Preventie van Overgewicht, een Minimale Interventie Strategie bij 5-jarige kinderen binnen de Jeugdgezondheidszorg

C.W.E. van de Laar, M.A.M. Dijkman, C.M. Renders, R.A. HiraSing

In dit project wordt een minimale interventiestrategie ontwikkeld en getest ter preventie van overgewicht bij 5-jarige kinderen. De interventie richt zich op ouders van kinderen met overgewicht en bestaat uit 3 individuele vervolgconsulten bij een arts of verpleegkundige in de jeugdgezondheidszorg. In deze consulten krijgen ouders adviezen en hulpmiddelen op maat aangereikt om het eet-, beweeg- en zittend gedrag van hun kind te beïnvloeden.

Overgewicht:

Kwestie van Lokale Coördinatie

Het NIGZ heeft recent een tijdelijke werkgroep Aanpak Overgewicht gecoördineerd. Doel was om na te gaan wat er mogelijk is ten aanzien van lokale interventies en lokaal beleid

Een aantal conclusies:

1. Er zijn veel lokale beleidssectoren in relatie tot overgewicht. Dit betekent dat er veel kansen liggen en het vraagt tevens om onderlinge afstemming.
2. Beleidsinstrumenten van verschillende aard kunnen worden toegepast: juridisch, economisch, voorzieningengericht, communicatief.
3. Interventies moeten ingrijpen op zowel voeding als bewegen. Vooral interventies op school en in de wijk liggen voor de hand, hiervan zijn veel voorbeelden.
4. Veel interventies zijn al uitgerust met een aantal beleidsinstrumenten.
5. Veel partijen kunnen dus bijdragen aan lokale overgewichtpreventie. Dit vraagt om een gecoördineerde lokale aanpak. Partijen moeten werken met een gezamenlijk actieplan. Eén van de partijen moet een coördinatierol vervullen.

Meer informatie:

Overgewicht: de gemeente aan zet (rapport over beleidsinstrumenten);

Overgewicht: lokaal ingedikt en uitgediept (rapport over interventiemogelijkheden lokaal);

Overgewicht: ingrediënten voor een lokale aanpak (brochure, te bestellen of downloaden in de winkel van www.nigz.nl).

De interventie wordt getest op effectiviteit door middel van een experimenteel onderzoek bij 6 GGD-instellingen. Hierbij wordt gekeken naar veranderingen in de BMI, de middelomtrek en het eet- en beweggedrag van de kinderen en naar een aantal psychosociale determinanten van de ouders. Daarnaast wordt de interventie geëvalueerd op procesniveau bij de deelnemende artsen, verpleegkundigen en ouders. Het project loopt van 01-09-2003 tot en met 31-05-2006.

Meer informatie:

Katja van de Laar

tel.nr.: 020-4448108

k.vandelaar@vumc.nl

Kids, Kilo's en Kijkcijfers

Op 22 maart 2005 vond in Utrecht een eerste seminar plaats rondom voedingsmarketing en kinderen georganiseerd door de Nederlandse Hartstichting. Aanleiding hiertoe waren de resultaten van een tweetal onderzoeken die in opdracht van de Hartstichting waren uitgevoerd in het kader van het project Kids, Kilo's en Kijkcijfers.

Dit project, dat onderdeel is van een grootschalig, Europees project over de effecten van voedingsmarketing op kinderen, is gestart in maart 2004. In Nederland is een bijdrage geleverd aan een gestandaardiseerde Europese inventarisatie. Twee onderdelen zijn hier uitgelicht: voedingsmarketing en regulering en voedingsmarketing en opvoeding.

De resultaten van deze onderzoeken en de presentaties van het seminar zijn te vinden op de website van de Hartstichting www.hartstichting.nl. In mei 2005 verschijnt een samenvatting van het Europese rapport over voedingsmarketing en kinderen.

Preventiecentrum Overgewicht Zwolle

Het Preventiecentrum Overgewicht Zwolle is een samenwerkingsverband van de Chr. Hogeschool Windesheim, de Vrije Universiteit en het VU Medisch Centrum. Wetenschappelijk directeur is prof.dr.ir. Jaap Seidell.

Het Preventiecentrum is een expertisecentrum voor het ontwikkelen, toepassen, delen en evalueren van kennis met betrekking tot de preventie van overgewicht voor 0- tot 19-jarigen in de regio Zwolle. Het kiest voor een multidisciplinaire benadering gericht op het veranderen van inactiviteit, beweeg- en voedingsgedrag. De kern van de activiteiten vormt

onderzoek, gevolgd door onderwijs.

Het centrum ontwikkelt activiteiten in overleg met partners op gebied van onderwijs, zorg en welzijn.

Meer informatie:

Saskia van Helden
tel. 038-4688827
s.van.helden@windesheim.nl

Congresagenda

16-6-2005

4th Annual Meeting of the International Society of Behavioral Nutrition Society and Physical Activity.

www.isbnpa.org/meeting.cfm

1 tot 4-6-2005

14th European congress on obesity, Athene, Greece.

www.eco2005.gr

19-5-2005

Gewichtsbeheersing bij kinderen. Wetenschap en praktijk, bijeenkomsten op 19-05, 02-06, 16-06 en 13-09-2005.

www.pitactief.nl

26-4-2005

aprilcongres NASO Voorjaarsbijeenkomst Maastricht.

www.naso-obesitas.nl

13 en 14-4-2005

Samen investeren in gezondheid: Nederlands Congres Volksgezondheid 2005.

www.decongresbalie.nl

Expertmeeting Overgewicht in de JGZ

Verslag

Op 28 januari vond de tweede expertmeeting "Overgewicht binnen de Jeugdgezondheidszorg" plaats. De deelnemers waren genodigden, grotendeels afkomstig uit de JGZ en van instanties die zich bezig houden met onderzoek of projecten m.b.t. overgewicht bij kinderen. Tijdens het ochtendprogramma werd een aantal projecten gepresenteerd en tijdens het middagprogramma presenteerde een aantal gezondheidsbevorderende instanties hun werkzaamheden op het gebied van overgewicht. Verder was er een aantal workshops waar verder werd gediscussieerd over verschillende thema's. Hierbij zijn knelpunten geïnventariseerd en oplossingen besproken.

Veel ervaringen werden uitgewisseld over de aanpak van overgewicht en wat de knelpunten en succesfactoren daarbij zijn. De discussies waren levendig. De doelstelling: informatie-uitwisseling en meer samenwerking en een betere communicatie op het gebied van overgewicht tussen verschillende GGD-en en tussen GGD-en en andere gezondheidsbevorderende instanties lijkt gehaald.

Meer informatie over de expertmeeting kunt u vinden op de website van het KCO (www.overgewicht.org).

Convenant Overgewicht

De levensmiddelenindustrie, de werkgevers, de horeca, de zorgverzekeraars, de sportorganisaties en de overheid gaan samen een plan maken om overgewicht een halt toe te roepen. Hiertoe hebben acht organisaties op 27 januari jl. samen met minister Hoogervorst (VWS) en minister Van der Hoeven (OCW) een convenant ondertekend. De leidraad van het convenant is het herstellen en bewaren van de balans tussen eten en bewegen.

"Alle deelnemende partijen willen het tij keren", aldus Hoogervorst. "We gaan er gezamenlijk voor zorgen dat we de Amerikaanse trend, die ook een Europese trend dreigt te worden, doorbreken."

Binnen zes maanden komt er een gezamenlijk plan van aanpak om overgewicht en obesitas breed maatschappelijk aan te pakken.

Voor meer informatie zie
www.minvws.nl.

